

2. Кулик Л.М. Боротьба зі злочинами, що вчиняються з використанням зброї: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2006.
3. Корнієць А.В., Фролов О.С. Організація соціальних систем обігу зброї: Монограф. / За заг. ред. В.П. Петкова. – К., 2008.
4. Литвин А.П. Борьба органов внутренних дел с незаконным обладанием предметами вооружения: Учеб. пособ. – К., 1990.
5. Майстренко М.М. Щодо питання об'єкта складів злочинів проти громадської безпеки, предметами яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини // Митна справа. – 2009. – № 5. – С. 49-54.
6. Пінчук М.Г. Предмет доказування і судовий розгляд справ про викрадення та інше незаконне поводження з вогнепальною зброєю, бойовими припасами і вибуховими речовинами: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2007.
7. Рыбачук В.И. Предметы огнестрельного оружия, боеприпасов и взрывчатых веществ // Юридический вестник. – 1998. – № 2. – С. 61-65.
8. Савченко А.В. До зброї з повною відповідальністю // Міліція України. – 2003. – № 5. – С. 14-15.
9. Сарнавський О.М. Кримінально-правова характеристика викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2009.
10. Фролов О.С. Проблеми правового регулювання і практики застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу працівниками органів внутрішніх справ: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2000.

Надійшла до редакції 12.01.2011

ЗАБРОДА Д.Г.,

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 316 : 351/354 : 342.95

ОЦІНКА СТАНУ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ (за результатами соціологічних досліджень)

З урахуванням соціологічних досліджень, проведених у 2000-2010 рр., визначено оцінку стану корупції в Україні. Встановлено вплив їх результатів на формування рейтингів нашої держави у світі. Висловлено пропозиції щодо їх врахування в організації протидії корупції в Україні.

Ключові слова: корупція, соціологічні дослідження, стан корупції.

С учетом социологических исследований, проведенных в 2000-2010 гг., оценено состояние коррупции в Украине. Определено влияние их результатов на формирование рейтингов нашего государства в мире. Высказаны предложения относительно их использования при организации противодействия коррупции в Украине.

Ключевые слова: коррупция, социологические исследования, состояние коррупции.

The estimation of the state of corruption in Ukraine is determined taking into account sociological researches conducted in 2000-2010. Influence of their results is set on forming of ratings of our state in the world. Suggestions speak out in relation to their account in organization of counteraction a corruption in Ukraine.

Key words: corruption, sociological researches, state of corruption

Проблема подолання корупції в Україні набуває все більшої гостроти в період реалізації нашою державою євроінтеграційних прагнень, вступу до міжнародних економічних спільнот, залучення коштів міжнародних організацій для оздоровлення української економіки.

Для здійснення заходів, пов'язаних із подоланням корупції в органах державної влади та запобіганням їй виникненню, необхідно чітко уявляти масштаби цього явища. Таке уявлення має ґрунтуватися як на даних офіційної статистичної звітності, так і на результатах оцінки суспільством відповідних процесів [1].

Реалізація останнього положення Концепції подолання корупції в Україні “На шляху до доброчесності” передбачає врахування під час оцінювання стану корупції в Україні даних соціологічних досліджень ставлення населення в цілому та окремих його груп до корупції як окремого явища, окремих її проявів, причин та умов, що їй сприяють, органів публічної влади,

в яких вона є найбільш поширеною.

Крім цього, порядок інформування громадськості про результати роботи у сфері протидії корупції передбачає, що урядовий уповноважений готує звіт про вжиті заходи щодо запобігання та протидії корупції з урахуванням узагальнених результатів соціологічних досліджень, що проводилися на його замовлення державними та недержавними науково-дослідними установами, з питань поширення корупції, а уповноважені суб'єкти щороку не пізніше 10 лютого подають йому інформацію про результати роботи, в якій обов'язково зазначають дані соціологічних досліджень, що проводилися на їх замовлення державними та недержавними науково-дослідними установами, з питань поширення корупції [2].

Використання цих результатів сприятиме й реалізації «Наукової програми дослідження розвитку державної служби та вдосконалення кадрового забезпечення державного управління» щодо запобігання корупційним проявам, яка передбачає використання теорії системних досліджень, методів соціології і психології [3].

Отже, складність корупції як соціально-правового явища, різноманітність її проявів передбачають застосування різних методик щодо оцінювання масштабів її поширення в українському суспільстві. Серед них такі, як опитування населення нашої держави, експертів та фахівців у галузі протидії корупції, підприємців України та зарубіжжя, побудова на цій основі відповідних рейтингів, є основними формами оцінювання корупції та її впливу на українське суспільство в цілому та окремі його сфери.

Використання соціологічних методів є обов'язковим елементом юридичного дослідження проблем, пов'язаних із протидією корупції в Україні та за її межами. Зокрема, оцінку корупції здійснювали кримінологи М.Г. Вербенський, Л.В. Багрій-Шахматов, О.О. Дудоров, А.П. Закалюк, В.С. Зеленецький, О.Г. Кальман, М.І. Камлик, М.В. Корнієнко, О.М. Литвак, М.І. Мельник, Є.В. Невмержицький, М.О. Потебенько, А.І. Редька, В.В. Сташис, М.І. Хавронюк, В.І. Шакур, С.А. Шалгунова; адміністративісти Л.А. Аркуша, В.Т. Білоус, М.Ю. Бездольний, А.В. Гайдук, І.П. Голосніченко, Д.І. Йосифович, В.О. Завгородній, В.К. Колпаков, О.Я. Прохоренко, С.С. Рогульський, О.П. Рябченко, С.С. Серьогін, С.Г. Стеценко, О.В. Терещук, О.В. Ткаченко, Р.М. Тучак, О.І. Олійник, Г.П. Пожидаєв, В.О. Шамрай.

Окремо слід зазначити авторські соціологічні дослідження, які проводилися науковцями для підвищення об'єктивності висновків, пропозицій та рекомендацій, що містяться у дисертаційних та монографічних роботах.

Наприклад, проведене нами у 2004 – 2007 рр. опитування 500 державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави (переважно посадових осіб органів місцевого самоврядування), показує, що, на думку 53,2 % опитаних державних службовців, за останні п'ять років кількість корупційних правопорушень збільшилася, а 12,3 % відмічають зменшення таких правопорушень. При цьому 47,3 % респондентів вважають корупцію злочинним, 27,8 % – адміністративним правопорушенням, 5 % – дисциплінарним проступком, і лише 8,18 % розуміють корупцію як сукупність цих трьох правопорушень.

Відповідні опитування проводилися й іншими адміністративістами. Наприклад, Д.І. Йосифович провів опитування 138 працівників Управління боротьби з організованою злочинністю (УБОЗ) та 207 працівників Державної служби боротьби з економічними злочинами (ДСБЕЗ) різних регіонів України [4]. О.В. Ткаченко проанкетував 534 співробітників ОВС, у тому числі 333 керівників різного рівня [5]. Крім опитувань, науковці вивчають справи про корупційні правопорушення, досліджують документи, проводять експертні опитування, здійснюють контент-аналіз окремих масивів даних, застосовують інші соціологічні методи для встановлення закономірностей суспільних відносин, що пов'язані з існуванням корупції.

Використання цих та інших авторських соціологічних досліджень дозволить підвищити обґрунтованість пропозицій та рекомендацій під час законопроектної роботи, удосконалення практики реалізації антикорупційного законодавства, сприятиме поширенню антикорупційних знань серед осіб, які беруть участь в опитуваннях, усунути проблемні питання під час кваліфікації корупційних правопорушень тощо.

Метою публікації є оцінка стану корупції в Україні шляхом аналізу соціологічних досліджень, проведених у 2000 – 2010 рр., встановлення впливу їх результатів на формування рейтингів нашої держави у світі, а також розробка пропозицій щодо їх врахування в організації протидії корупції в Україні.

Значний вплив на визначення стану корупції в Україні та формування ставлення до неї держави у світі здійснюють результати опитувань громадян, що проводяться як національними, так і закордонними організаціями.

Наприклад, протягом 2000 – 2009 років такі опитування проводилися соціологічною службою Українського центру економіко-політичних досліджень (УЦЕПД), службою “Соціс-Гелап”, Українським інститутом соціальних досліджень і центром “Соціальний моніторинг”, Київським міжнародним інститутом соціології, Харківським інститутом соціологічних досліджень, аналітичним центром “Академія”, експертами проекту «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні «Гідна Україна» та деякими іншими організаціями [6].

Особливу увагу слід приділити опитуванням громадян, що проведені у межах проекту «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні «Гідна Україна» [7]. Його реалізовано за сприяння Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та корпорації «Виклики тисячоліття» (МСС). Проект являє собою комплексну оцінку ставлення населення до корупції в Україні в цілому та в окремих її сферах. Зокрема, протягом 2007 – 2009 р. проведено такі дослідження стану корупції: в Україні в цілому (2007 – 2009 рр.), при вступі до вищих навчальних закладів (2007 – 2009 рр.), у сфері регулювання підприємницької діяльності (митні процедури та транспортування товарів) (2007 – 2009 рр.); у судовій системі України (2008 – 2009 рр.), у судах загальної юрисдикції та апеляційних судах (2008 р.), у сфері вищої освіти (2008 р.), у сфері регуляторної політики (дозволи на будівництво та проведення операцій з землею) (2007 р.) [8].

Наприклад, у порівняльному аналізі загальнонаціональних досліджень стану корупції в Україні у 2007 – 2009 рр. зазначається, що громадяни України вважають, що рівень корупції в країні зріс. Сукупний індекс сприйняття корупції збільшився із 35,4 % у 2007 р. до 38,1 % у 2009 р. Збільшення кількості тих, хто вважає, що корупція все більше поширюється на різні сфери життя, корелює з високим рівнем недовіри населення до органів влади всіх рівнів. Попри низький рівень довіри до інститутів влади населення України продовжує вважати вищі органи влади найбільш відповідальними за боротьбу з корупцією. Як і раніше, більшість (68,8 %) вважають боротьбу з корупцією обов’язком Президента, трохи менше половини громадян покладають цю відповідальність на Верховну Раду (48,8 %) та Кабмін (44,2 %). Але впродовж останнього року громадяни України втратили надію на те, що Кабмін зможе ефективно протистояти корупції. І в цілому громадяни України не вірять в бажання органів влади всіх рівнів боротися з корупцією.

З іншого боку, дослідження 2009 р. показало, що реальний рівень корупції в країні зменшився. У 2009 р. 62,5 % респондентів говорили про те, що вони ставали учасниками корупційних дій за останні 12 місяців, тоді як у 2007 р. таку думку висловили 67 %. Загальний рівень корупції в Україні залишається дуже високим [9]. В інших дослідженнях, у тому числі й регіональних, конкретизуються показники ставлення українців до корупції, визначається їх динаміка, наводиться розроблений науковцями індекс сприйняття корупції.

Вивчення результатів вказаних соціологічних опитувань свідчить про достатньо низький опір населення України корупційній експансії та психологічну готовність вчиняти корупційні дії більшістю з них, відсутність у нашій країні прозорих управлінських механізмів та значну корумпованість владних структур всіх рівнів, а у зв’язку з цим – значний рівень недовіри населення до влади.

Також серед сучасних досліджень слід відзначити й оцінювання корупційних ризиків надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні (2009 р.). Специфікою цього проекту є опитування ряду експертів – представників органів державної влади, народних депутатів, науковців найвищої кваліфікації, оприлюднення методики дослідження [10].

Досить впливовими слід визнати дослідження, які проводяться міжнародною неурядовою організацією “Транспаренсі Інтернешнл”. Протягом 15 років нею досліджується індекс корумпованості різних країн світу (далі – ІСК). Незважаючи на певні сумніви щодо об’єктивності цього індексу, його оприлюднення завжди викликає суспільний резонанс й активізує відповідну реакцію керівництва держави, політичних лідерів щодо його врахування в оцінюванні ефективності антикорупційної політики держави у певний період часу.

Зокрема, Україна протягом останніх 10 років мала такий рейтинг: 2000 р. – 1,5 (88 місце), 2001 р. – 2,1 (83 місце), 2002 р. – 2,4 (86 місце), 2003 р. – 2,3 (106 місце), 2004 р. – 2,2 (122), 2005 р. – 2,6 (126), 2006 р. – 2,8 (99), 2007 – 2,7 (118), 2008 р. – 2,5 (134), 2009 р. – 2,2 (146), 2010 р. – 2,4 (134) серед 90, 91, 102, 133, 146, 159, 163, по 180 у 2007 – 2009 р. та 178 держав відповідно [11]. У зв’язку

з цим певні закордонні аналітики декілька років поспіль відмічають надзвичайну корумпованість нашої держави та постійне погіршення корупційної ситуації в Україні. Наведені вище дані про індекс корупції України свідчать не про погіршення, а навіть про “покращення” корупційної ситуації, оскільки він піднявся на одну десяту з 1,5 у 2000 р. до 2,8 у 2006 р.

Незважаючи на досить обґрунтовану методику оцінки ІСК, сумнів у суворій об’єктивності результатів досліджень, що проводяться “Транспаренсі Інтернешнл”, мають як українські вчені й політики, так і деякі російські [12]. На шкідливість для України необ’єктивної оцінки з боку ТІ вказують також керівники нашої держави та відомі політики [13].

На нашу думку, при знайомстві з індексами корупції необхідно враховувати:

- їх частково суб’єктивний характер. Хоча ІСК базуються на репрезентативних та кваліфікованих опитуваннях, у той же час в його основу покладено думки і враження осіб, котрі перебувають під значним впливом власного досвіду, засобів масової інформації, політичної та іншої пропаганди, що формує, в першу чергу, емоційне ставлення респондента до рівня корупції, а не глибину розуміння зазначеної проблеми. Наприклад, закордонні громадяни та експерти при визначенні рівня корупції в іншій державі можуть базуватися на зіставленні зі своєю країною або їх певною групою, традиційно-домінуванні конкретних корупційних проявів, особливостях менталітету;

- обмежену кількість опитувань, на основі яких формується міжнародний індекс сприйняття корупції, що не завжди може забезпечити достатню репрезентативність даних. Так, для України проводилося від трьох до дванадцяти досліджень (2002 р.), середня кількість – 8, максимальна кількість досліджень для інших держав – 16. При цьому існує тенденція щодо зменшення кількості досліджень у цілому;

- можливість орієнтування зарубіжних респондентів на попередній індекс сприйняття корупції та на загальносвітове ставлення до країни у поточному році (наприклад, включення до списків FATF, прийняття до Всесвітньої торговельної організації, віднесення держави до переліку країн з ринковою економікою, проведення оцінки міжнародних антикорупційних організацій (GRECO–2006, 2009) тощо);

- відсутність, як правило, у статистичних даних диференціації корупції за типами і формами її прояву (політична, бюджетна, у приватному секторі тощо), внаслідок чого виключається можливість з’ясування домінування одних видів корупції над іншими;

- відсутність співвідношення результатів опитування з результатами даних офіційної статистики про корупційні правопорушення у конкретній державі.

Таким чином, індекс корупції, що публікується «Транспаренсі Інтернешнл», необхідно критично оцінювати з урахуванням існуючих у тій чи іншій державі законодавчих дефініцій корупційних правопорушень, у порівнянні з офіційною статистикою та іншими об’єктивними показникам.

Приклад використання результатів оцінювання «Транспаренсі Інтернешнл» (далі – ТІ) можна проілюструвати на матеріалах Оціночного звіту GRECO по Україні. Зокрема, дані ТІ надали можливість поставити Україну в один ряд з країнами, які вважаються в Європі найбільш корумпованими [14].

Існують і інші рейтинги (індекси) корупції, які формуються міжнародними неурядовими організаціями [15]. Використовуються також індекси корумпування окремих сфер (наприклад, індекси податкової корупції Папава) [16].

Слід наголосити, що оцінювання корупції входить до окремих рейтингів та індексів, що визначають характеристики політичних систем світу. Так, воно впливає на такі індекси: державності, зовнішніх та внутрішніх загроз, якості життя, інституційних основ демократії [17].

З урахуванням цих індексів у 2006 р. у рейтингу державності Україна займає 113-е місце (4,35 бала з 10 – це приблизно середина рейтингу), по суті, поєднуючи в собі ознаки як сильної, так і слабкої державності; у рейтингу зовнішніх і внутрішніх загроз вона класифікується як держава з відносно низькими загрозами і займає 140-е місце (2,27 бала з 10); у рейтингу якості життя положення України вельми низьке: з 2,2 бала з 10 вона займає 101-е місце (через досить низький ВВП на душу населення і невисоку тривалість життя); в рейтингу інституційних основ демократії наша держава одна з лідерів (41-е місце (6,46 бала з 10) і серед пострадянських держав поступається лише Литві, яка розташована на 32-й позиції (Латвія – 52-е місце і Естонія – 58-е місце) [18].

Отже, зазначені індекси та побудовані на їх основі рейтинги можуть впливати на прийняття міжнародними організаціями рішень стосовно України, зокрема щодо включення (виключення)

чення) її з міжнародних асоціацій, надання фінансової допомоги, визначення ефективності функціонування влади. У свою чергу, вони впливають на рішення осіб, що працюють у приватному секторі й можуть інвестувати в українську економіку певні кошти, створювати спільні підприємства, забезпечити експорт українських товарів на світових ринках. І хоча, наприклад, ТІ не заохочує використання індексу сприйняття корупції для прийняття рішення про відмову в наданні допомоги, а навпаки, наголошує на потребі звернути увагу донорів на необхідність фінансування антикорупційних заходів і створення додаткових контрольних механізмів запобігання хабарництву, віднесення України до найкорумпованіших держав, яка знаходиться у рейтингу поряд з країнами «третього світу», та визнання політичної нестабільності головною причиною цієї ситуації нівелюють її сприйняття як європейської держави [19].

У зв'язку з цим покращення показників індексів, що визначають рівень сприйняття корупції, дозволить змінити ставлення міжнародних політичних та бізнесових кіл до нашої держави й забезпечить їй подальший розвиток як рівноправного члена світової спільноти.

При цьому в першу чергу слід звернути увагу на рекомендації міжнародних антикорупційних організацій щодо зосередження зусиль на подоланні корупції у сферах, оцінювання яких покладено в основу більшості рейтингів: підприємстві (дозвільні процедури, регуляторна політика, зрощення влади і бізнесу); судовій владі та правоохоронній сфері (справедливе правосуддя, забезпечення рівності перед законом, стан протидії корупційним діям правоохоронців); виборчій системі; стабільності та ефективності норм антикорупційного законодавства, його відповідності міжнародно-правовим актам.

Список використаної літератури:

1. Концепція подолання корупції в Україні "На шляху до доброчесності": Указ Президента України від 11 листопада 2006 р. // Урядовий кур'єр. – 2006. – 20 вересня.
2. Про затвердження Порядку інформування громадськості про результати роботи у сфері протидії корупції: Постанова Кабінету Міністрів України № 1336 від 8 грудня 2009 р. // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 232. – 12 грудня.
3. Наукова програма дослідження розвитку державної служби та вдосконалення кадрового забезпечення державного управління: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2001 р. № 953 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32. – Ст. 1477.
4. Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за корупційні діяння: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — Львів, 2009.
5. Ткаченко О.В. Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2008; Бездольний М.Ю. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо протидії корупції: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — Х., 2009.
6. Мельник М.І., Постульга В. ЗМІ і влада в Україні: як подолати корупцію // Національна безпека і оборона. – 2001. – № 1. – С. 84-88; Качковський Л. Хабарництво – невід'ємна ознака економіки // Вечірній Київ. – 2000. – 24 жовтня; Почти половина граждан Украины дают взятки // Факти. – 2003. – 18 января. – С. 4; Клепачевський Д. Хто на світі найдорожчий // Контракти. – 2004. – № 18. – 3 травня; Сагула Т. По даним соціологов, около 30 процентов жителей Украины хоть раз в жизни давали взятку // Факти. – 2000. – 16 августа; Гуревич А. Явление коррупции народу // Зеркало недели. – 1997. – 1-6 ноября; Голик Ю. Мир и преступность: противостояние усиливается // Российская Федерация сегодня. – 2000. – № 12. – С. 27; Шакун В.І. Влада і злочинність. – К., 1997; Корупція в діяльності Державної автомобільної інспекції: результати соціологічного моніторингу: Монограф. / Ю.О. Свеженцева, О.О. Сердюк, Ю.Л. Белоусов та ін. – Х., 2007; Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. – Кн. 2, 3: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. – К., 2007.
7. Проект «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні «Гідна Україна» // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>.
8. Загальнонаціональне дослідження стану корупції при вступі до вищих навчальних закладів. Порівняльний аналіз даних досліджень 2007-2009 рр. // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Корупція та регулювання підприємницької діяльності в Україні: митні процедури та транспортування товарів. Порівняльний аналіз національних досліджень 2007-2009 рр. // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Дослідження корупції у судовій системі України. Порівняльний аналіз національних досліджень 2008-2009 рр. // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Корупція та регулювання підприємницької діяльності в Україні: отримання документів дозвільного характеру на операції з землею та будівництво // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Стан корупції в Україні. Порівняльний аналіз загальнонаціональних досліджень: 2007-2009 // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Загальнонаціональне дослідження стану корупції у сфері вищої освіти (лютий, 2009) // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Дослідження корупції у судовій системі України: суди загальної юрисдикції та апеляційні суди (липень, 2008) // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Дослідження стану корупції у сфері регуляторної політики: дозволи на будівництво та проведення операцій з землею (травень, 2008) // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Національне дослідження стану корупції у сфері регуляторної політики: митні процедури (квітень, 2008) // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>; Стан корупції в системі вищої освіти (квітень, 2008) // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang,uk>

- <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang.uk>; Стан корупції в Україні (травень, 2007) // <http://www.pace.org.ua/content/category/1/1/53/lang.uk>.
9. Дослідження: населення України вважає, що рівень корупції в країні зріс, попри незначне зменшення реального рівня корупції // http://www.pace.org.ua/images/stories/pr_rel_state_of_corruption_ukr.pdf.
10. Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні / І. Коліушко, В. Тимошук, О. Банчук та ін.; Центр політико-правових реформ, Фонд «Демократичні ініціативи». – К., 2009.
11. <http://www.transparency.org.ru>.
12. Десять вопросов профессора В.В. Лунева и ответы на них депутата Государственной Думы, Председателя Комиссии Государственной Думы по борьбе с коррупцией Н.Д. Ковалёва // Организованная преступность, терроризм и коррупция: Криминологический ежеквартальный альманах. – Вып. 1. – М., 2003.; Зеленецкий В., Кальман О. Коррупция в Украине та організаційно-правові основи боротьби з нею // Право України. – 2001. – № 4. – С. 13-17.
13. Кучма Л. Из злочинністю треба боротися нещадно і системно // Урядовий кур'єр. – 2000. – № 187. – 12 жовтня. – С. 2-4; Васильев Г. настав час зважених оцінок і рішучих дій // Голос України. – 2002. – № 131. – 23 липня. – С. 1, 2; Смирнов Ю.О. Треба зміцнити систему протидії організованій злочинності // Голос України. – 2002. – № 235-236. – 12 грудня. – С. 7.
14. Оціночний звіт по Україні: Спільні перший та другий раунди оцінювання: Затверджено GRECO на 32-му пленарному засіданні (м. Страсбург, 19-23 березня 2007 року) // www.coe.int/greco; Спільні 1-й та 2-й раунди оцінювання: Звіт про виконання рекомендацій Україною: Затверджений GRECO на 42-му пленарному засіданні (Страсбург, 11-15 травня 2009 р.).
15. Проекты «Переходные страны», «Страны на перепутье» // <http://freedomhouse.org.ua/content/2>; "Фридом хаус" относит Украину к странам со свободной демократией – доклад // <http://4vlada.net/vneshnyaya-politika/fridom-khaus-otnosit-ukrainu-k-stranam-so-svobodnoi-demokratiei-doklad>; Детінізація особистих доходів в Україні: Аналітична доповідь Міжнародного центру перспективних досліджень (проекту Радники з державної політики на підтримку реформ в Україні (PAR) Канадського бюро міжнародної освіти (СВІЕ) за фінансової підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку (CIDA). – К., 2003; Технічний документ – Звіт за результатами дослідження "Корупція та корупційні ризики в державних адміністративних органах: громадська думка населення України, підприємців, експертів: Підтримка належного урядування: проект протидії корупції в Україні (UPAC). – 2003; Україна: Оцінювання системи урядування. Березень 2006 р. // SIGMA — К., 2007; Канадсько-український проект сприяння доброчесності: Підсумковий звіт. – К., 2004.
16. Шеварднадзе К., Чечелашвили Р., Чочели В. и др. Индексы налоговой коррупции Папава. – Тбилиси, 2000.
17. Политический атлас современности: Опыт многомерного статистического анализа политических систем современных государств. – М., 2007.
18. Государство состоялось: Украина в мировых рейтингах // Политика. – 2007. – № 1-2. – 15 января.
19. Рада Європи: Україна – одна із найкорумпованіших країн // <http://ua.korrespondent.net/business/276342/print>; Підтримка належного урядування: проект протидії корупції в Україні (UPAC): Оглядово-аналітичний звіт «Конфлікт інтересів обраних осіб та корупція: національне законодавство, європейська практика, пропозиції», червень 2008 р. // <http://www.parliament.org.ua/upload/docs/UPAC%20-%20Conflict%20of%20Interests.pdf>; Міжнародні експерти не задоволені рівнем боротьби з корупцією в Україні // <http://www.epravda.com.ua/news/2010/10/6/250747/>; Представник Ради Європи: Україна найгірше бореться з корупцією // <http://eu.prostir.ua/news/243457.html?print>.

Надійшла до редакції 15.12.2010

МОЗОЛЬ С.А., кандидат юридичних наук
МОЗОЛЬ І.А., ад'юнкт
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.9/352

КОРУПЦІЯ У ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАПОБІГАННЯ

Стаття присвячена проблемам існування корупції у правоохоронних органах. Наведено криминологічну характеристику корупції у правоохоронних органах та визначено пріоритетні заходи щодо її запобігання.

Ключові слова: корупція, корупційні діяння, правоохоронні органи, запобігання корупції.

Стаття посвящена проблемам существования коррупции в правоохранительных органах. Представлена криминологическая характеристика коррупции в правоохранительных органах и определены приоритетные меры по её предотвращению.

Ключевые слова: коррупция, коррупционные деяния, правоохранительные органы, предотвращение коррупции.

